

Position Paper WKB

Introductie

Als branchevereniging Koninklijke NIngenieurs steunen we het streven van het Rijk naar kwalitatief goede gebouwen voor bewoners en gebruikers, waarin de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) een belangrijke plaats inneemt. Wij zijn ook actief betrokken bij de invoering van deze wet via onder andere een zetel in de regiegroep WKB.

Ondanks onze positieve kijk op het doel van de wet zijn er bij onze leden zorgen over de effectiviteit en uitvoerbaarheid van een aantal punten uit de WKB.

In deze paper benoemen wij enkele zorgpunten vanuit onze rol als onafhankelijk adviseur in de bouwketen. Vervolgens geven we adviezen voor verbetermogelijkheden voor gevolgklasse 1 en mee te nemen aanpassingen voor opvolgende gevolgklassen.

Zorgpunten WKB

- **Diffuse verantwoordelijkheidsverdeling bouw:** binnen de WKB is nu onvoldoende aandacht voor het ontwarren van de diffuse verantwoordelijkheidsverdeling in de bouwketen. Volgens de Onderzoeksraad voor Veiligheid¹ is deze diffuse verantwoordelijkheidsverdeling een belangrijke oorzaak van incidenten in de bouw. De introductie van een nieuwe partij (gecertificeerde kwaliteitsborger) kan de verantwoordelijkheidsverdeling zelfs verder compliceren.
- **Ontbreken impuls aan kwaliteitsverbetering binnen de bouwketen:** buiten een verzwaring van de aansprakelijkheid van de aannemer ontbreken concrete maatregelen om de kwaliteit binnen de bouwketen te verbeteren. Vanuit de branche zijn eerder diverse verbeterinitiatieven ontwikkeld (o.a. Kennisportaal constructieve veiligheid², advies aanstelling coördinerend constructeur) die echter door het ontbreken van een dwingend karakter nauwelijks opvolging hebben gekregen.
- **Kwetsbaarheid behalen doel WKB:** binnen de wet wordt voor het behalen van het doel (kwalitatief goede gebouwen) zwaar geleund op de gecertificeerde kwaliteitsborger. Er zijn echter zorgen over o.a. beschikbaarheid, landelijke dekking en hoge uitvoeringskosten van deze kwaliteitsborger. Een wettelijke impuls aan (intrinsieke) kwaliteitsborging binnen de bouwketen maakt het uiteindelijk behalen van dit kwaliteitsdoel minder kwetsbaar. Door onvoldoende landelijke regie dreigt verscheidenheid aan gemeentelijke invulling voor de WKB (o.a. ontbreken landelijk beleid voor gefaseerde ingebruikname). Dit belemmert een landelijk voorspelbaar en voorspoedig ontwerp- en bouwproces.

¹ Onderzoeksraad voor Veiligheid_Rapportage_Bouwen aan constructieve veiligheid_Lessen uit instorting parkeergebouw Eindhoven Airport_ 20183296_18-10-2018

² Kennisportaal constructieve veiligheid (www.kpcv.nl)

Verbeterinitiatieven bouwkwaliteit stranden op vrijblijvendheid

Er zijn al vele onderzoeken uitgevoerd naar bouwkwaliteit en opgetreden incidenten (o.a. Onderzoeksraad voor Veiligheid³). Ook zijn er vanuit de branche diverse aanbevelingen en richtlijnen opgesteld ter verbetering van bouwkwaliteit en veiligheid (o.a. constructieve veiligheid: Kennisportaal constructieve veiligheid⁴).

Deze aanbevelingen stranden echter steeds op vrijblijvendheid. De cultuur en marktwerking in de bouwsector maken het vrijwel onmogelijk om deze aanbevelingen breed door te voeren en blijvend te verankeren. De Onderzoeksraad voor Veiligheid concludeert dat de bouwsector een *'beperkt lerend vermogen'* heeft en *'niet de maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt'* om de verbeterslag te maken.

Eerder gedane aanbevelingen ter verbetering van bouwkwaliteit en veiligheid in de bouwsector zouden dan ook een meer dwingend karakter moeten verkrijgen.

Graag willen we hierover met de verantwoordelijken in gesprek. Vooruitlopend geven we onderstaand enkele concrete aanbevelingen in lijn met de benoemde zorgpunten.

- **Verhelderen van verantwoordelijkheden in de bouwketen:**
Bijvoorbeeld door in de vergunningaanvraag (en later het borgingsplan) een taken & verantwoordelijkhedenmatrix op te nemen met hierin primaire kerntaken en in te vullen rollen en verantwoordelijkheden in de verschillende bouwfasen (zie ook Kennisportaal constructieve veiligheid). Dit versterkt de bewustwording van de aanvrager in de planfase voor de noodzakelijke invulling van deze kerntaken. Deze bewustwording kan worden versterkt met gerichte voorlichting op het loket voor het DSO.
- **Borgen Constructieve veiligheid:**
Wettelijke verplichting voor een coördinerend constructeur (met een wettelijk vastgelegd takenpakket) in ieder geval vanaf gevolgklasse 2.
- **Stimuleren kennisdeling in de bouwketen:**
Versterken van samenwerking en transparantie voor integrale kwaliteitsborging binnen de bouwketen. Onderling delen van informatie over uitgevoerde kwaliteitsinspecties, bevindingen en de opvolging van afwijkingen. Door het sturen op 'data' moet de bouw in staat zijn zichzelf steeds verder te verbeteren⁵. Specifieke aandacht dient uit te gaan naar het gebruik van 'open interfaces' van data en software. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van voorlichting en ondersteuning van initiatieven voor (digitale) uitwisseling- en uniformering.

³ Onderzoeksraad voor Veiligheid, onderzoeken: [Onderzoeken - Onderzoeksraad](#)

⁴ [Kennisportaal Constructieve Veiligheid \(kpcv.nl\)](#)

⁵ Ter borging van de marktbrede invulling van het vereiste van "continual improvement" uit het veelgebruikte kwaliteitsmanagementsysteem in de bouwketen op basis van de ISO 9001

- Erkennen van keurmerken / kwaliteitscertificaten voor adviseurs:
Bestaande of nieuw te ontwikkelen keurmerken en kwaliteitscertificaten voor adviseurs (o.a. in de vorm van registers met tuchtrecht) dienen te worden gestimuleerd en beloond (vb. reductie inzet van onafhankelijke, gecertificeerde kwaliteitsborger en voorgeschreven vanaf gevolgklasse 2). Dit kan worden gerealiseerd door deze kwaliteitscertificaten als erkende kwaliteitsverklaring te beschouwen. Dit stimuleert kwaliteitsverbetering in de bouwketen en komt ten goede aan het capaciteitsvraagstuk van de gecertificeerde kwaliteitsborger.
- Meer landelijke regie op invulling gemeentelijke rol om onderlinge verscheidenheid in uitvoering te voorkomen. Het ontbreekt aan landelijke regie ten aanzien van de gemeentelijke uitvoering van de WKB, zoals:
 - Uniformiteit in de verlaging van leges voor gevolgklasse 1 vanwege het wegvallen van de technische toetsing;
 - Verkorte vergunningsprocedure (*fast track*) voor gevolgklasse 1 (t.o.v. gevolgklasse 2 en 3);
 - Landelijke regels voor gefaseerde ingebruikname van series van bouwwerken;
 - Landelijke database voor gelijkwaardige oplossingen⁶.
- Tijdige zekerheid over invoering WKB: bij voorkeur zes maanden vooraf (met een absoluut minimum van drie maanden). Zonodig inzetten van een alternatief pad (plan B) middels ont koppeling van de WKB van de Omgevingswet om de kans op verder uitstel te reduceren.

⁶ Advies 10: “Gelijkwaardigheid onder kwaliteitsborging”, Instituut voor Bouwkwaliiteit, 30 oktober 2015